

eStudie.no – presenterer:

Sosialiseringsprosessen

«Hvordan omgivelsene styrer vår atferd»

Skrevet av: Kjetil Sander © Juli 2020

Forord

Dette er en av 5 e-bøker om hva som skaper og styrer menneskelig atferd. I denne e-boken går vi igjennom hvordan omgivelsene våre påvirker vår atferd. Dette er en av fem faktorer som påvirker all menneskelig atferd.

Foruten denne e-boken inngår følgende e-bøker i serien om menneskelig atferd:

- 1. Menneskelig atferd**
- 2. Genetikk: - utseende & atferd**
- 3. Læring**
- 4. Menneskelig modning**

E-bøkene finner du her: <https://estudie.no/medlemskap/>

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
INNHALDSFORTEGNELSE	3
1 SOSIALISERINGSPROSESSEN	7
1.1 BYGGER PÅ SOSIAL LÆRINGSTEORI	7
1.2 SOSIALISERINGSPROSESSENS FORMÅL	8
1.3 SOSIALISERINGSPROSESSENS FIRE STADIER	8
1.4 SOSIALE NORMER	8
1.5 SOSIAL KONTROLL	8
1.6 PRIMÆRSOSIALISERING OG SEKUNDÆRSOSIALISERING	9
1.7 FORMELLE OG UFORMELLE SOSIALISERINGSAGENTER	10
1.8 SOSIALISERINGSPRAKSIS	10
1.9 KJØNNNS SOSIALISERING	11
1.10 KONKLUSJON	11
2 ØKOLOGISK UTVIKLINGSMODELL	13
2.1 4 DEL-SYSTEMER	13
2.2 MICROSYSTEMET	14
2.3 MESOSYSTEMET	15
2.4 EXOSYSTEMET	15
2.5 MACROSYSTEMET	15
2.6 VEKSTFAKTORER	15
2.7 OPPSUMMERING	16
3 PRIMÆRSOSIALISERING	18
3.1 FAMILIEN	18
3.1.1 <i>Danner vårt selvbilde, verdigrunnlag, grunnholdninger og styrer vår adferd</i>	18
3.1.2 <i>Familien bestemmes av tilhørighet - ikke av fortjeneste</i>	19
3.1.3 <i>Foreldrene fungerer som et forbilde for vår egen familie</i>	19
3.1.4 <i>Felles mål, verdier, holdninger, kutyper og artifakter holder familien sammen</i>	20
3.1.5 <i>Sivilstatus</i>	20
3.1.6 <i>Familiemedlemmenes interaksjon</i>	20
3.1.7 <i>"Buying Center"</i>	20
3.1.8 <i>Familiemedlemmenes beslutningsområder</i>	21
3.1.9 <i>Familiens livssyklus</i>	22
3.1.9.1 <i>A. Ungkar/ungkarskvinne</i>	22
3.1.9.2 <i>B. Nygifte</i>	22
3.1.9.3 <i>C. Det fulle rede, I</i>	22
3.1.9.4 <i>D. Det fulle rede, II</i>	22
3.1.9.5 <i>E. Det fulle rede III</i>	23
3.1.9.6 <i>F. Det tomme rede, I</i>	23
3.1.9.7 <i>G. Det tomme rede, II</i>	23
3.1.10 <i>"Bumerang - kids"</i>	23
3.1.11 <i>Utradisjonell familie</i>	23
3.1.12 <i>Den utvidede familiesyklusen</i>	24
3.2 BARNEHAGEN OG SKOLEN	24
3.3 VENNER OG REFERANSEGRUPPER	24
3.3.1 <i>Hva er en venn?</i>	25
3.3.2 <i>Aristoteles tre vennskapstyper</i>	25
3.3.2.1 <i>Nyttevennskap</i>	25

3.3.2.2	Lystvennskap.....	25
3.3.2.3	Det gode vennskap	25
3.3.3	Hva inneholder et vennskap?.....	26
3.3.4	Hvordan bør et vennskap være?.....	26
3.3.5	Hvorfor har vennene så stor påvirkningskraft?.....	26
3.3.6	Bandwagon - effekt.....	27
3.4	REFERANSEGRUPPER.....	27
3.4.1	Hva er en referansegruppe?.....	28
3.4.2	Hva er en referanseperson?.....	28
3.4.3	Definisjon av referansegruppe	28
3.4.4	Definisjon av referanseperson.....	28
3.4.5	Fiktiv referansegruppe	29
3.4.6	Aspirasjonsgruppe.....	29
3.4.7	Hvordan påvirker referansegruppene vår atferd?.....	29
3.4.8	Hva avgjør referansegruppens makt?.....	30
3.4.9	Referansegruppe inndeling	31
3.4.9.1	Primærgrupper som referansegruppe	31
3.4.9.2	Sekundærgrupper som referansegruppe.....	31
3.4.9.3	Formelle grupper som referansegruppe	32
3.4.9.4	Uformelle grupper som referansegruppe	32
3.4.9.5	Medlemsgrupper	33
3.4.9.6	Symbolske grupper	33
3.4.9.7	Normative grupper	33
3.4.9.8	Komparative grupper	33
3.4.9.9	Direkte grupper.....	33
3.4.9.10	Tilfeldig grupper	33
3.4.9.11	Vennsksgrupper	33
3.4.9.12	Handlegrupper	33
3.4.9.13	Jobb grupper	33
3.4.9.14	Virtuelle grupper og "Communities"	33
3.4.9.15	"Consumer Action Groups"	34
3.4.10	Gruppedynamikken til referansegruppen.....	34
3.5	TOSTEGS HYPOTESEN - "JUNGELTELEGRAFEN" (WORD OF MOUTH)	35
3.6	OPINIONSLEDER / INFLUENCERE	36
3.6.1	Hva er en opionsleder?.....	36
3.6.2	Hvilken funksjon har opionslederne?	37
3.6.3	Hvilken makt og innflytelse har opionslederne?	37
3.6.4	Opionsledernes motivasjon	38
3.6.5	Bruk av kjendiser som opionsledere.....	38
4	SAMFUNNSOSIALISERING (SEKUNDÆRSOSIALISERING).....	39
4.1	HVA ER SAMFUNNSOSIALISERING?	39
4.2	SOSIALISERINGEN I ET MODERNE SAMFUNN	39
4.3	GENERASJONKLØFTENE ØKER.....	39
4.4	IDENTITET I ET MODERNE SAMFUNN	40
4.5	TEKNOLOGIDREVET SOSIALISERING	40
4.6	MEDIAS MAKT	40
4.6.1	"De allmektige mediene"	41
4.6.2	"De maktesløse mediene"	42
4.6.2.1	Persepsjonsprosessen	42
4.6.2.2	Tostegs hypotesen	43
4.6.2.3	Kritikk av tostegshypotesen	45
4.6.3	Medias funksjon	46
4.6.4	Den fjerde statsmakt.....	46
4.6.4.1	Den påvirkende makt.....	47
4.6.4.2	Interne interessegrupper	48
4.6.4.3	Eksterne interessegrupper	49
4.6.5	Taushetsspiralen (spiral av stillhet).....	51

4.7 KULTUR.....	52
4.7.1 Grunnleggende sekundærsosialisering	52
4.7.2 Definisjon -> Kultur.....	52
4.7.3 Hva er en kultur?.....	53
4.7.4 Kulturen er både synlig og usynlig	53
4.7.5 Det kulturelle isfjellet	53
4.7.6 Kulturmønstre	54
4.7.7 Kulturen er det kollektive nivået	55
4.7.8 Kulturell "løk"	56
4.7.9 Kultur - Verdier - Holdninger - Atferd.....	58
4.7.10 Hva skaper en kultur?.....	58
4.7.11 Kultur - en funksjon av all sosialisering i samfunnet	59
4.8 SUBKULTUR.....	60
4.8.1 Hva er en subkultur?	60
4.8.2 Kulturpyramide	61
4.8.3 Virksomhetens kultursystem	61
4.8.4 Et komplisert rollesystem	62
4.8.5 Gruppekulturen er viktigst	64
4.9 SOSIALE KLASSER	65
4.10 VERDIER	66
4.10.1 Hva er en verdi?.....	66
4.10.2 Karakter.....	67
4.10.3 Verdier forteller oss hvordan vi bør handle	68
4.10.4 Verdier kan forstås ut fra nivåtenkning og hvordan de er organisert	68
4.10.5 Folk er forskjellige på grunn av deres valg og prioriteringer av verdier.....	68
4.10.6 Handlingene - ikke ord - viser folks verdier	69
4.10.7 Videre lesing.....	69
4.11 MORAL OG ETIKK	69
4.11.1 Kohlbergs teori om moralsk utvikling.....	70
4.11.1.1 Stadium 1. Lydighet basert på frykt for straff	70
4.11.1.2 Stadium 2. Naiv egoisme.....	70
4.11.1.3 Stadium 3. "Snill gutt/snill pike" -orientering	71
4.11.1.4 Stadium 4. "Lov og orden" - orientering	71
4.11.1.5 Stadium 5. Orientering mot sosial overenskomst	71
4.11.1.6 Stadium 6. Orientering mot universelle etiske prinsipper	71
4.11.2 Et resultat av sosialisering.....	71
4.11.3 Samvittighet (etisk vilje).....	72
4.11.3.1 Hva er samvittighet?	72
4.11.3.2 Samvittighet er ikke det samme som skjeleevne	72
4.11.3.3 Hva kjennetegner samvittighetsfulle personer?	72
4.11.3.4 Hva skaper vår samvittighet?.....	73
4.11.3.5 Samvittigheten angir hvilke handlinger som er subjektivt riktige.....	73
4.12 SOSIALE OG MORALSKE NORMER	74
4.12.1 Sosiale normer.....	74
4.12.2 Moralske normer.....	74
4.13 NORMENES MAKT	75
4.13.1 Kulturell og kommunikativ kompetanse.....	76
4.13.2 Konstituerende og strategiske normer.....	76
4.13.3 Norm former.....	77
4.14 SOSIALE ROLLER (UFORMELLE- OG FORMELLE ROLLER).....	77
4.14.1 Hva er en sosial rolle?.....	77
4.14.2 Formelle og uformelle roller	78
4.14.3 Sosial rolleatferd	78
4.14.4 Situasjonsroller, posisjonsroller og statusroller.....	79
4.14.5 Sosial status.....	79
4.14.6 Ervævede roller	79
4.14.7 Spesifikke eller diffuse roller.....	79

4.14.8	<i>Komplementære roller</i>	80
4.14.9	<i>Konstituerende og strategiske normer</i>	80
4.14.10	<i>Rollekonflikt</i>	80
4.14.10.1	<i>Rollesettkonflikt</i>	80
4.14.10.2	<i>Interrollekonflikt</i>	81
4.15	ARTEFAKTER OG SYMBOLER	82
4.15.1	<i>Hva er en artefakt?</i>	82
4.15.2	<i>Artefakter = Kulturelle symboler</i>	82
4.15.3	<i>1 av 3 kulturelle nivåer (Scheines modell)</i>	82
4.15.4	<i>1 av 4 kulturelle nivåer (Hatch modell)</i>	83
4.15.5	<i>Tre typer atifakter</i>	83
4.15.6	<i>Instrumentelt og symbolsk innhold</i>	84
5	KILDER	85

1 Sosialiseringprosessen

Sosialisering er:

Den prosessen alle mennesker i alle samfunn går gjennom for å lære normene, verdiene, ferdighetene og kunnskapene de trenger i samfunnet de inngår i.

Denne prosessen kaller vi for **sosialiseringprosessen**, og er et uttrykk for all den sosiale læring vi har gått igjennom siden fødselen for å lære oss å passe inn og fungere i det samfunnet og de sosiale gruppene vi er en del av.

Med **sosial læring** menes:

Den læringen vi gjør oss gjennom samvær med andre mennesker om hvilke kulturelle mønstre og sosiale normer de forventer vi skal følge i ulike sosiale roller for å bli sosialt akseptert i den kulturen, sub-kulturen, de sosiale klassene og referansegruppene vi inngår i.

1.1 Bygger på sosial læringsteori

Teoriene om sosialiseringprosessen bygger på teoriene innen sosial læringsteori som prøver å forklare hvordan vår personlighet blir formet gradvis gjennom sosial læring siden vi blir født.

Læringen skjer fra fødselen ved at barnet blir belønnet og straffet for ulike handlinger og væremåter, og ved at barnet observerer andre som blir belønnet og straffet for det de gjør. Ubevisst overtar barnet innstillinger fra den nærmeste familie-kretsen, særlig fra familien. Senere får det sosiale miljøet som omgir den enkelte stadig større innflytelse på hvilke [holdninger](#) og atferd den enkelte utviser.

I følge sosial læringsteori blir vår atferd i stor grad bestemt av hvilke forventninger vi tror omgivelsene og andre har til oss. Atferden vår vil derfor variere fra situasjon til situasjon.

Selv om vi aldri slutter å lære av tilbakemeldingene vi får fra omgivelsene hver gang vi sier eller gjør noe, er læringsbetingelsene de 4 første årene av menneskets liv spesielt viktig for utformingen av vår [personlighet](#) og atferd ifølge sosial læringsteori.